

บทที่ ๗

บทสรุป

ถ้าจะกล่าวโดยสรุปถึงความเปลี่ยนแปลงในชุมชนแห่งนี้ ที่พิจารณาไว้ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านอาชีพ ขนาดการถือครองที่ดิน ผู้นำชุมชน และโลกทัศน์ และประเพณี ฯลฯ อาจกล่าวได้ว่า ความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ เกิดขึ้นหลังจากการคมนาคมระหว่างตัวเมืองและชุมชนแห่งนี้สะดวกขึ้น ซึ่งทำให้ชาวบ้านสามารถนำสินค้าไปขายได้มากขึ้นและสะดวกขึ้น และสามารถซื้อเครื่องอุปโภคและบริโภคจากในเมืองมาใช้ได้สะดวกขึ้น และทำให้เกิดอาชีพใหม่ ๆ ขึ้นด้วย เช่น อาชีพรับจ้างบรรทุกของหรือผู้โดยสาร และอาชีพค้าขาย เป็นต้น และจากความสะดวกในการคมนาคมขนส่ง ทำให้เกิดร้านค้าขึ้นในชุมชนนี้ หน่วยงานของรัฐก็เข้ามาให้บริการแก่ประชาชนในชุมชนนี้ เช่น สถานีอนามัย เป็นต้น และที่สำคัญที่สุดคือ ชาวบ้านได้รับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทั้งทางด้านการเกษตร เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และพันธุ์พืชใหม่ ๆ เครื่องมือต่าง ๆ เช่น รถไถ รถจักรยายนต์ และรถยนต์ นอกจากนี้ก็ยังมีเครื่องอำนวยความสะดวกในครัวเรือน อันได้แก่ วิทยุ พัดลม โทรทัศน์ ตู้เย็น ฯลฯ และเมื่อชุมชนนี้เจริญขึ้น ความหนาแน่นของประชากรก็เพิ่มขึ้น จึงต้องขยับขยายที่กว้างขวางพวงขยายที่ทำกินออกไปเรื่อย ๆ ป่าก็ถูกตัดทำลายลงโดยไม่ได้มีการปลูกทดแทน ทำให้ความสมดุลย์ในธรรมชาติเสียไป เกิดปัญหาทางนิเวศวิทยา คือ อากาศแล้ง ขาดความชุ่มชื้น ฝนน้อย และไม่ตกตามฤดูกาล สภาพดินเสื่อมลงทำให้ต้องพึ่งปุ๋ยมากขึ้นในการเกษตร เมื่อสภาพดินฟ้าอากาศไม่อำนวย พืชผลก็ไม่ได้ดีเท่าที่ควร แต่ชาวบ้านต้องกินต้องใช้ และมีรายจ่ายที่จำเป็นอันหนึ่งคือ ต้องจ่ายสำหรับการศึกษาบุตรธิดา สิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้คือ ภาระหนี้สิน ซึ่งจะกลายเป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงขนาดการถือครองที่ดินและเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในที่ดิน โดยจะมีคนกลุ่มหนึ่งสูญเสียที่ดิน และคนบางคนมีที่ดินเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะยึดทรัพย์จากลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้สินได้ตามกำหนดเวลา

จากสิ่งที่กล่าวข้างต้นนี้ เป็นสิ่งที่ตามมาจากความสะดวกสบายทางการคมนาคม ซึ่งนอกจากจะเป็นทางมาสำหรับความเจริญทางวัตถุแล้ว ยังเป็นทางมาสำหรับความจิตใจด้วย กล่าวคือ ภาวะบีบคั้นทางเศรษฐกิจที่ทำได้ไม่พอจ่าย และการตกเป็นทาสของวัตถุ เห็นเพื่อนบ้านมีก็อยากจะมีบ้าง แต่เมื่อไม่มีเงินพอก็ต้องเป็นหนี้ หรือประพฤติดิตทำนองคลองธรรม และกฎหมาย ซึ่งทำให้เกิดปัญหาสังคม

สำหรับคนรุ่นใหม่ของชุมชนนี้ จะมีความคิดที่เกี่ยวกับอาชีพที่ไม่อยากดำเนินรอยตามพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย เพราะมีการศึกษามากขึ้น เขาก็มีช่องทางที่จะประกอบอาชีพอื่นได้ เช่น รับราชการหรือทำงานเอกชน เขาจึงไม่ต้องการยึดอาชีพทางการเกษตร เพราะเป็นอาชีพที่เหนื่อยและไม่ค่อยได้เงิน นอกจากนี้โลกทัศน์ของคนรุ่นใหม่ ที่เกี่ยวกับคุณธรรมต่าง ๆ ก็เปลี่ยนแปลงไปจากแนวทางที่คนรุ่นก่อนเห็นว่าดีงาม เช่นการมีสัมมาคารวะ ความอ่อนน้อมถ่อมตน และสัจมาอาชีพ

นี่คือภาพกว้าง ๆ ของการเปลี่ยนแปลงในชุมชนนี้ ซึ่งงานนี้อาจจะยังไม่ลึกซึ้งเท่าที่ควร เนื่องจากมองในมุมกว้าง ไม่ได้จับเฉพาะจุดใดจุดหนึ่ง แต่ก็คงจะช่วยให้เห็นประเด็นปัญหาหลาย ๆ ข้อที่ควรมีการศึกษาอย่างลึกซึ้งเฉพาะเรื่องต่อไป อาทิเช่น ในเรื่องเกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชีวิต การละเล่นต่าง ๆ และที่น่าสนใจมากคือ เรื่องความเชื่อที่เกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติที่ชาวบ้านเรียกว่าเรื่องไสยศาสตร์ ที่มีบทบาทอยู่ในชีวิตประจำวันของชาวบ้าน เหล่านี้เป็นต้น

สำนักหอสมุด